

Kowalska Marta Estera, Kalinowski Paweł, Bojakowska Urszula, Zdolska Wioleta. Epidemiologia wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce w latach 2010-2014 = Epidemiology of hepatitis C in Poland in 2010-2014. Journal of Education, Health and Sport. 2016;6(11):35-45. eISSN 2391-8306. DOI <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.163469>
<http://ojs.ukw.edu.pl/index.php/johs/article/view/3956>

The journal has had 7 points in Ministry of Science and Higher Education parametric evaluation. Part B item 755 (23.12.2015).
755 Journal of Education, Health and Sport eISSN 2391-8306 7

© The Author (s) 2016;

This article is published with open access at Licensee Open Journal Systems of Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland

Open Access. This article is distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Noncommercial License which permits any noncommercial use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author(s) and source are credited. This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License

(<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

This is an open access article licensed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>) which permits unrestricted, non commercial use, distribution and reproduction in any medium, provided the work is properly cited.

The authors declare that there is no conflict of interests regarding the publication of this paper.

Received: 02.10.2016. Revised 12.10.2016. Accepted: 27.10.2016.

Epidemiologia wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce w latach 2010-2014

Epidemiology of hepatitis C in Poland in 2010-2014

Marta Estera Kowalska¹, Paweł Kalinowski¹, Urszula Bojakowska^{1,2}, Wioleta Zdolska³

¹**Samodzielna Pracownia Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie**

²**Studenckie Koło Naukowe przy Samodzielnej Pracowni Epidemiologii Uniwersytetu Medycznego w Lublinie**

³**Absolwentka studiów I^o na kierunku Zdrowie Publiczne na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie**

Słowa kluczowe: wirusowe zapalenie wątroby typu C, epidemiologia

Key words: hepatitis C, epidemiology

Streszczenie

Wstęp

Wirusowe zapalenie wątroby typu C (WZW) jest chorobą wątroby wywoływana przez wirus zapalenia wątroby typu C. Wirus ten odkryty został w 1989 roku, jako wirus RNA z rodziny *Flaviviridae*, rodzaju *Hepacivirus* i może powodować zarówno ostre jak i przewlekłe infekcje wirusowe o różnym nasileniu.

Cel pracy

Celem pracy była analiza występowania wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce w latach 2010-2014.

Material i metody

Materiałem analizowanym w pracy były przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C zarejestrowane w Polsce w latach 2010-2014 z uwzględnieniem płci, wieku i miejsca zamieszkania zakażonych publikowane w formie biuletynów rocznych „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

Wyniki

W badanym okresie zanotowano wzrost liczby przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce. Najwięcej przypadków notuje się w grupie wieku powyżej 50 lat.

Summary

Introduction

Hepatitis C (HCV) is a liver disease caused by hepatitis C virus was discovered in 1989 as RNA virus of the family Flaviviridae, genus Hepacivirus and can cause both acute and chronic viral infections of varying severity.

Aim

The aim of this study was to analysis of incidence of hepatitis C in Poland in 2010-2014.

Material and methods

The material analyzed in the work were cases of hepatitis C registered in Poland in 2010-2014, taking into account gender, age and place of residence infected published in the form of annual bulletins "Infectious diseases and poisoning in Poland by the National Institutes of Health in Warsaw.

Results

In the analyzed period saw an increase in the number of cases of hepatitis C in Poland. Most cases are recorded in the age group over 50 years.

Wstęp

Wirusowe zapalenie wątroby typu C występuje na całym świecie i stanowi globalny problem zdrowotny. Obszarami dotkniętymi najwyższym odsetkiem zakażeń HCV są: kraje Afryki (5-10% populacji), Azja Środkowa i Wschodnia, a także Europa Wschodnia (powyżej 2%). W Stanach Zjednoczonych liczbę zakażonych szacuje się na 4 mln osób [1]. Należy dodać, że istnieje kilka genotypów wirusa HCV, a ich rozmieszczenie w poszczególnych regionach świata jest nieregularne. Zapalenie wątroby typu C, w zależności od kraju, może być skoncentrowane w ogóle społeczeństwa, jak i występować w części populacji (np. wśród grup ludzi przyjmujących narkotyki dożylnie).

WHO (*World Health Organization*) szacuje, że na świecie z przewlekłym zapaleniem wątroby typu C żyje obecnie 130-150 milionów ludzi. Dane wykazują, że rocznie na świecie przybywa ok. 3-4 mln zakażonych, a 500 000 osób umiera z powodu zapalenia wątroby typu C lub groźnych powikłań [1].

W 2013 roku odnotowano 32 512 przypadków zapalenia wątroby typu C w 26 państwach członkowskich Unii Europejskiej (UE), co daje 9,9 zakażeń na 100 000 ludności. Wśród nich, 608 przypadków zostało zgłoszonych jako „ostre”, 5 736 jako „przewlekłe” i 23 230 jako „nieznane”. Natomiast 2 938 przypadków nie zostało sklasyfikowanych do żadnej z grup [3,4]. Interpretacja danych WZW typu C może być utrudniona przez różnice w systemach nadzoru w poszczególnych krajach i trudności w zdefiniowaniu przypadków jako „ostrych” lub „przewlekłych”. Dodatkowym utrudnieniem w zgłaszaniu przypadków jest charakter zakażenia, które często przebiega bezobjawowo do późnego stadium.

Cel pracy

Celem pracy jest analiza epidemiologiczna przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C zarejestrowanych w Polsce w latach 2010-2014. W podjętym badaniu własnym przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C analizowano z uwzględnieniem cech społeczno-demograficznych: płci, wieku oraz miejsca zamieszkania zakażonych.

Material i metoda

Materiałem analizowanym w pracy były przypadki wirusowego zapalenia wątroby typu C zarejestrowane w Polsce w latach 2010-2014 z uwzględnieniem płci, wieku i miejsca zamieszkania zakażonych publikowane w formie biuletynów rocznych „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład

Higieny w Warszawie. W badaniu własnym wykorzystano metodę analizy przypadków choroby z uwzględnieniem wybranych cech społeczno-demograficznych. Dane opracowano i przedstawiono metodami statystyki opisowej.

Wyniki i omówienie

W tej części pracy przedstawione zostaną wyniki badań własnych z wykorzystaniem materiałów zawartych w biuletynach rocznych „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowanych przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego- Państwowy Zakład Higieny w Warszawie.

Wyniki badania własnego przeprowadzonego są za pomocą metod statystyki opisowej zostały przedstawione w postaci autorskich tabel oraz wykresów.

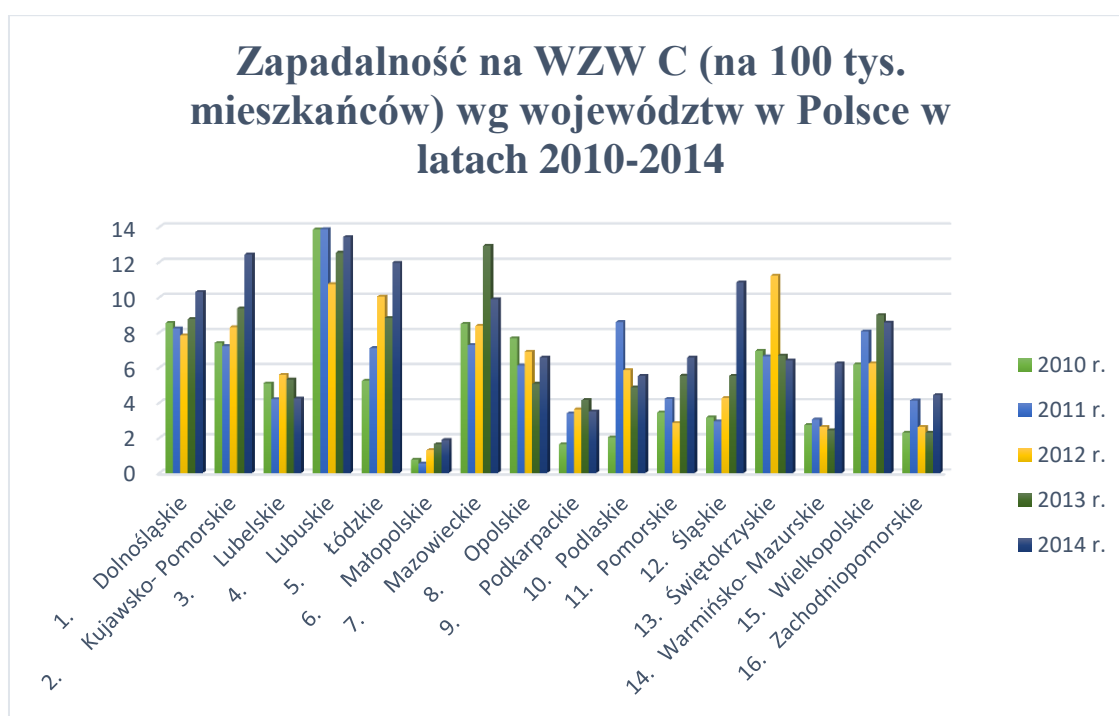
Tabela I.

Liczba przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce z podziałem na województwa w latach 2010- 2014

Województwo	Liczba przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce z podziałem na województwa w latach 2010-2014				
	2010	2011	2012	2013	2014
1. Dolnośląskie	245	240	228	255	300
2. Kujawsko- Pomorskie	153	151	174	196	260
3. Lubelskie	110	91	121	115	91
4. Lubuskie	140	142	110	128	137
5. Łódzkie	133	180	254	222	300
6. Małopolskie	25	18	43	55	63
7. Mazowieckie	443	383	443	686	526
8. Opolskie	79	62	70	51	66
9. Podkarpackie	34	72	77	88	74
10. Podlaskie	24	103	70	58	66
11. Pomorskie	77	96	65	127	151
12. Śląskie	146	135	196	254	498
13. Świętokrzyskie	88	85	143	85	81
14. Warmińsko- Mazurskie	39	44	38	35	90
15. Wielkopolskie	211	278	215	311	297
16. Zachodniopomorskie	39	71	45	39	76
Razem	1986	2151	2292	2705	3076

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Z przeprowadzonej analizy wynika, że liczba przypadków WZW typu C w Polsce ciągle wzrasta (z 1 986 przypadków w 2010 r., do 3 076 przypadków w 2014 r.). W badanym okresie odnotowano istotne różnice pomiędzy województwami. I tak najwięcej zachorowań w latach 2010 – 2014 wystąpiło w dużych województwach: mazowieckim, dolnośląskim oraz wielkopolskim, najmniej zaś w województwach: małopolskim i warmińsko-mazurskim. Największy wzrost liczby przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C w przeciągu badanego okresu nastąpił w województwie śląskim - ze 146 przypadków w 2010r., do 498 przypadków w roku 2014.

Rycina 1.

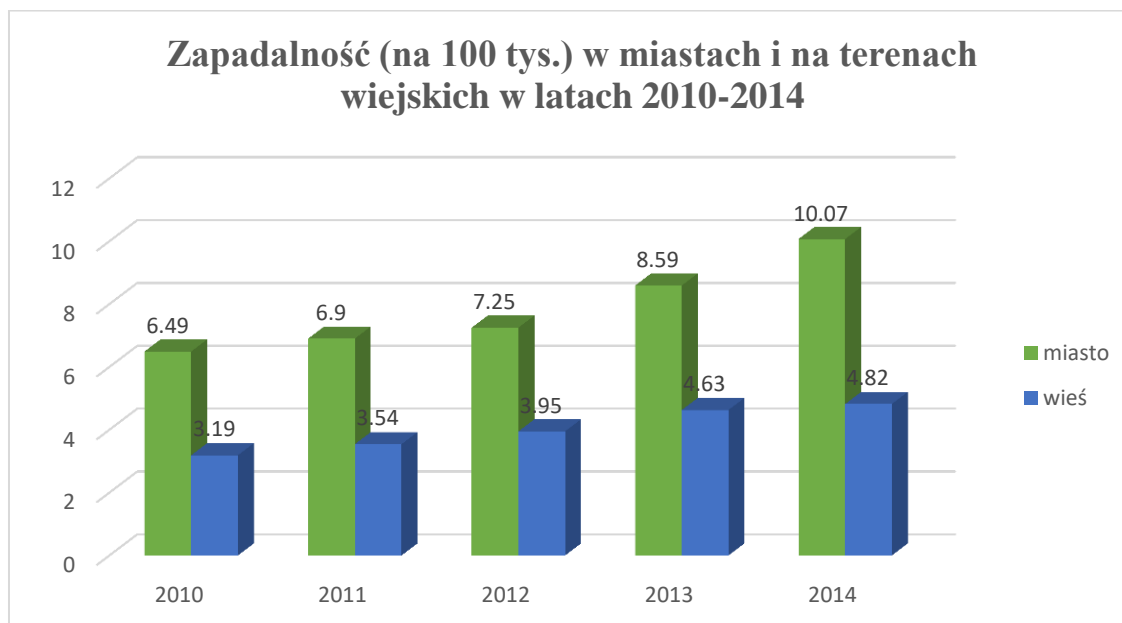
Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C (na 100 tys. mieszkańców) wg województw w Polsce w latach 2010 – 2014

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Powyższy wykres zwraca uwagę na zmiany w geograficznym rozkładzie zachorowań na WZW typu C. Zapadalność w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców w 2010 r. wahała się od 0,76 w woj. małopolskim do 13,85 w woj. lubuskim.

Rok 2011 nie przyniósł drastycznych zmian, za wyjątkiem woj. podlaskiego, gdzie zapadalność wzrosła ponad dwukrotnie. W roku 2012 największą zapadalność odnotowano w

woj. świętokrzyskim (11,21), zaś najmniejszą w woj. małopolskim (1,28), które najmniejszą wartość osiągnęło także w roku 2013 (1,64) i 2014 (1,87). Niemal dwukrotny wzrost zapadalności na WZW typu C w porównaniu z 2013 rokiem zaobserwowano w woj. śląskim (ponad trzykrotny wzrost zapadalności w porównaniu z 2010 rokiem), średni wzrost nastąpił także w woj. kujawsko-pomorskim i łódzkim, w których to wskaźniki wyniosły kolejno: 12,44 i 11,96.

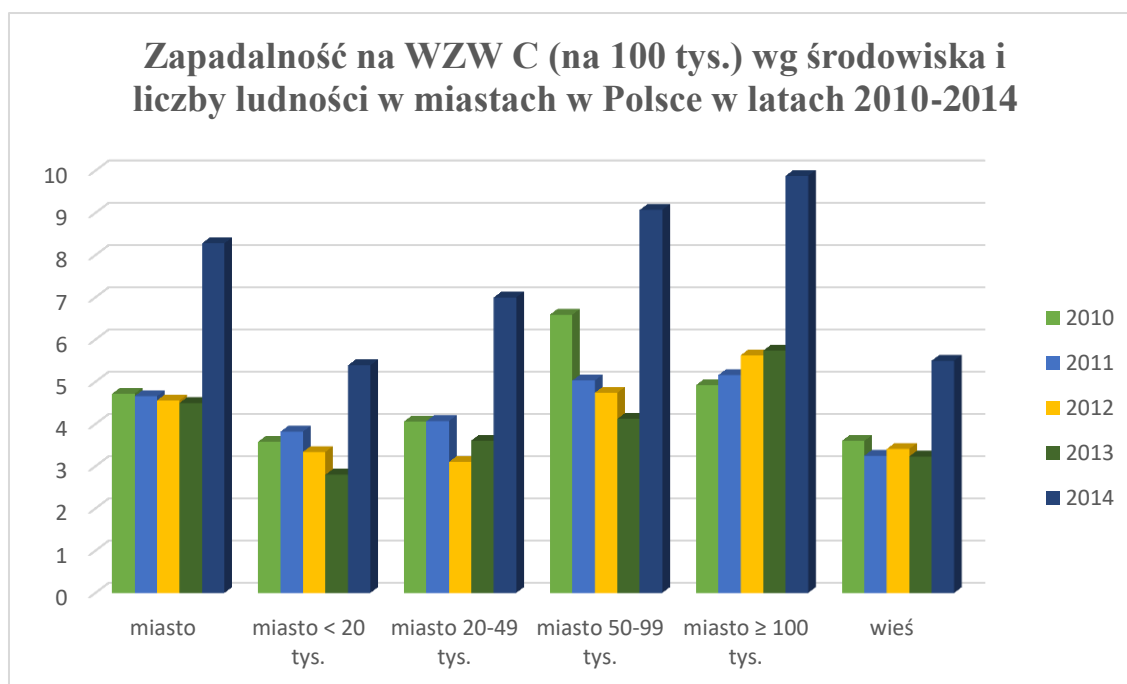

Rycina 2.

Zapadalność na WZW typu C na 100 tys. mieszkańców, w miastach i na terenach wiejskich w latach 2010-2014

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C w miastach (na 100 tys. mieszkańców) w latach 2010 – 2014 prawie dwukrotnie przewyższała zapadalność na obszarach wiejskich. W porównaniu do 2010 r. przy ogólnym wzroście zapadalności, zapadalność w miastach wzrosła w 2014 r. o 3,58, a na terenach wiejskich o 1,63.

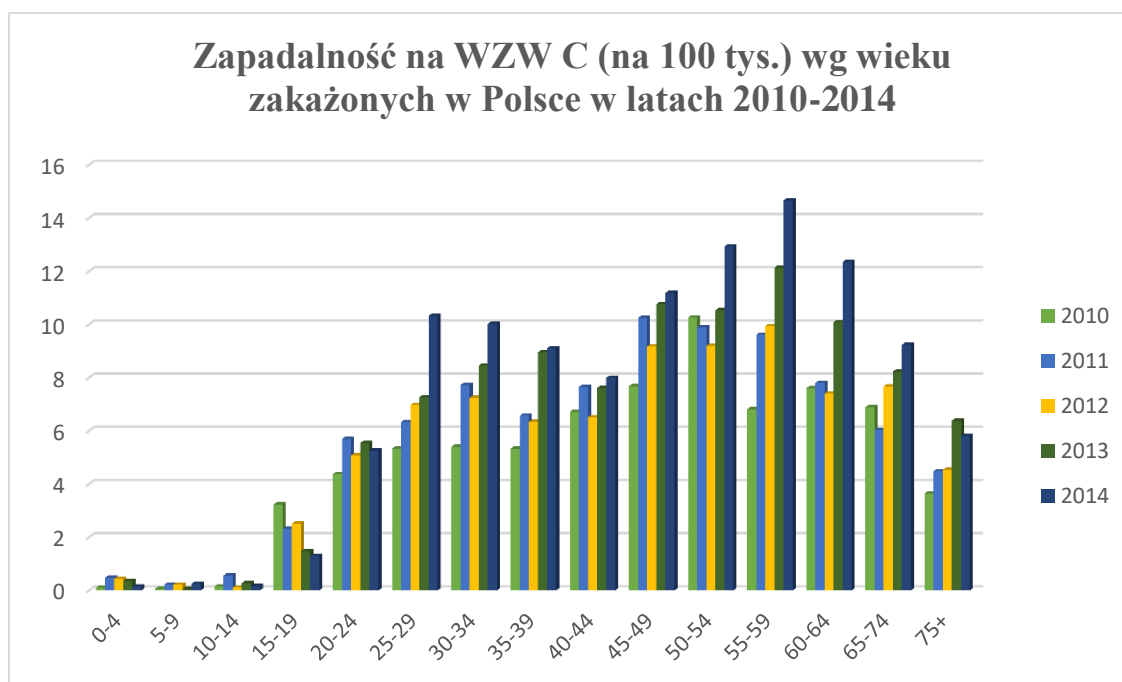

Rycina 3.

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C (na 100 tys. mieszkańców) wg środowiska i liczby ludności w miastach w Polsce w latach 2010 – 2014

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Z powyższego wykresu wynika, iż największą zapadalność w przeciągu całego badanego okresu, tj. od 2010 do 2014 r., odnotowano w miastach o ogólnej liczbie mieszkańców przekraczającej 100 tys. Wyjątek stanowi rok 2010, kiedy to największa zapadalność przypadała na miasta od 50 do 99 tys. mieszkańców. Najniższą zapadalność na WZW typu C zaobserwowano w miastach liczących poniżej 20 tys. mieszkańców oraz na wsiach (Ryc. 2).

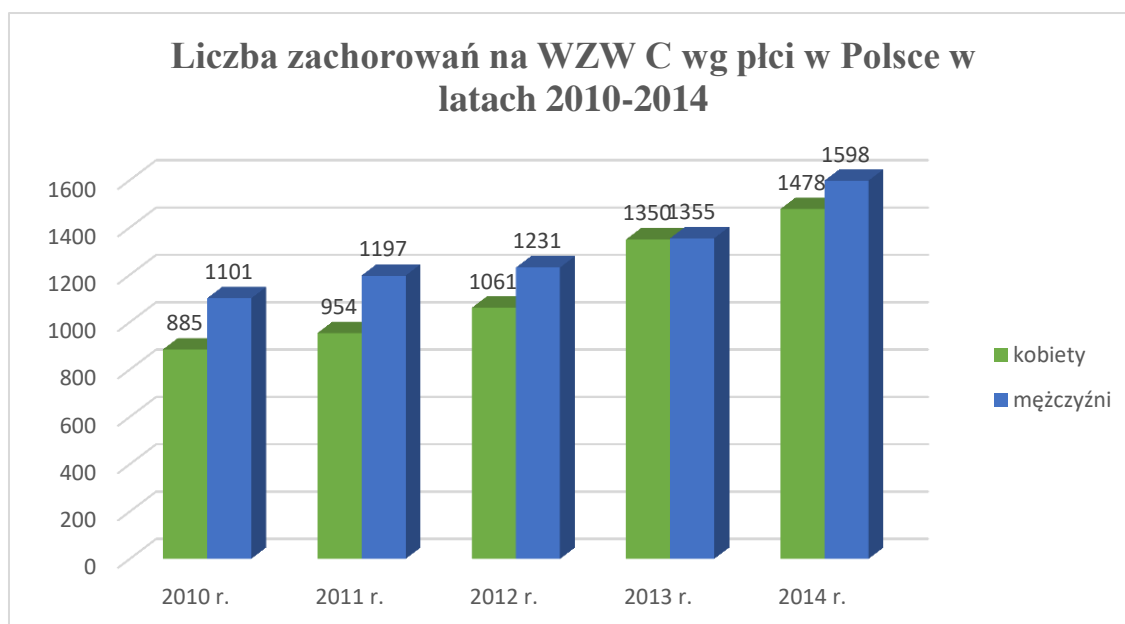

Rycina 4.

Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C (na 100 tys. mieszkańców) wg wieku zakażonych w Polsce w latach 2010 – 2014

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Najmniejszą zapadalność na WZW typu C w latach 2010 – 2014 odnotowano w najniższych grupach wiekowych, tj. od urodzenia do 14 roku życia. W przedziale wiekowym 50 – 59 lat zaobserwować można, że wskaźnik zapadalności osiąga najwyższe wartości, które w 2014 r. dla grupy 55 – 59 lat przekraczają wartość 14. Spory wzrost w porównaniu do poprzednich lat widać w 2014 r. w grupie młodych dorosłych w wieku 25 – 34 lata, spadek natomiast dostrzec można wśród dzieci i młodzieży do 19 lat oraz w grupie seniorów powyżej 75 lat.

Rycina 5.

Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C wg płci w Polsce w latach 2010 - 2014

Źródła: Biuletyny roczne „Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce” publikowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego - Państwowy Zakład Higieny w Warszawie. [5-9].

Liczba zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu C w Polsce w latach 2010 – 2014 była wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Do 2012 r. różnica ta wynosiła około 200 przypadków. W roku 2013 liczba zachorowań wśród mężczyzn i kobiet była porównywalna i grupa mężczyzn przewyższała grupę kobiet jedynie o 5 przypadków. W roku 2014 odnotowano najwyższe liczby zachorowań u obu płci, mężczyźni z wynikiem 1598 przewyższali grupę kobiet o ponad 100 przypadków zachorowań.

Wnioski

Na podstawie wyników badania własnego można sformułować wnioski:

1. Zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C i przewlekła choroba wywoływana przez wirus są bardzo poważnym problemem zdrowia publicznego w Polsce.
2. Liczba przypadków wirusowego zapalenia wątroby typu C w Polsce stale wzrasta, z 1986 przypadków w 2010 r. do 3076 przypadków w 2014 r.

3. Najwięcej zachorowań na WZW typu C w latach 2010 – 2014 wystąpiło w dużych województwach: mazowieckim, dolnośląskim oraz wielkopolskim, najmniej zaś w województwach: małopolskim i warmińsko-mazurskim. Zróżnicowanie geograficzne może wynikać z większej lub mniejszej wykrywalności (np. udział w badaniach przesiewowych), jak również może być uwarunkowane liczbą ludności w poszczególnych regionach.
4. Zapadalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C w miastach (na 100 tys. mieszkańców) w latach 2010 – 2014 prawie dwukrotnie przewyższała zapadalność na obszarach wiejskich. Różnica ta może być skutkiem dostępności do badań profilaktycznych.
5. Największa zapadalność na WZW typu C rejestruje się w grupie wiekowej 50 – 59 lat, zaś najniższą u dzieci i młodzieży do 19 lat. Należy zauważyć, iż w Polsce badania krwi do transfuzji oraz tkanek i narządów do przeszczepów wprowadzono w 1992 roku. Osoby, które przechodziły transfuzje krwi, były leczone preparatami krwiopochodnymi oraz miały transplantacje przed tym okresem należą do grupy wysokiego ryzyka zakażenia HCV.
6. Zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu C występują częściej u mężczyzn niż u kobiet, co może świadczyć o tym, iż mężczyźni częściej podejmują ryzykowne zachowania seksualne oraz przyjmują narkotyki.
7. Biorąc pod uwagę jak dużym problemem zdrowotnym jest w tym momencie wirusowe zapalenie wątroby typu C, powinien zostać wdrożony powszechny program profilaktyki zakażeń HCV.

Piśmiennictwo

1. Biuletyn Światowej Organizacji Zdrowia . Wirusowe zapalenie wątroby typu C. Lipiec, 2015. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs164/en/> (dostęp 26.05.2016r.)
2. Simon K. Zakażenia wirusami pierwotnie hepatotropowymi. Zakaźne choroby wątroby i dróg żółciowych. Termedia Wydawnictwo Medyczne, 2011: 14 – 39.
3. Surveillance Report: Hepatitis C surveillance in Europe 2013. ECDC. <http://ecdc.europa.eu/en/publications/Publications/hepatitis-c-surveillance-in-europe-2013.pdf> (dostęp 26.05.2016r.)

4. Madaliński K., Zakrzewska K., Kołakowska A., Godzik P. Epidemiologia zakażeń HCV w Europie Środkowej i Wschodniej. Przegląd Epidemiologiczny 2015; 69: 581 – 584.
5. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego; Państwowy Zakład Higieny; Zakład Epidemiologii. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2010 roku. http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2010/Ch_2010.pdf (dostęp 25.05.2016 r.)
6. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego; Państwowy Zakład Higieny; Zakład Epidemiologii. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2011 roku. http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2011/Ch_2011.pdf (dostęp 25.05.2016r.)
7. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego; Państwowy Zakład Higieny; Zakład Epidemiologii. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2012 roku. http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2012/Ch_2012.pdf (dostęp 25.05.2016r.)
8. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego; Państwowy Zakład Higieny; Zakład Epidemiologii. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2013 roku. http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2013/Ch_2013.pdf (dostęp 26.05.2016r.)
9. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego; Państwowy Zakład Higieny; Zakład Epidemiologii. Choroby zakaźne i zatrucia w Polsce w 2014 roku. http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/2014/Ch_2014.pdf (dostęp 26.05.2016r.)